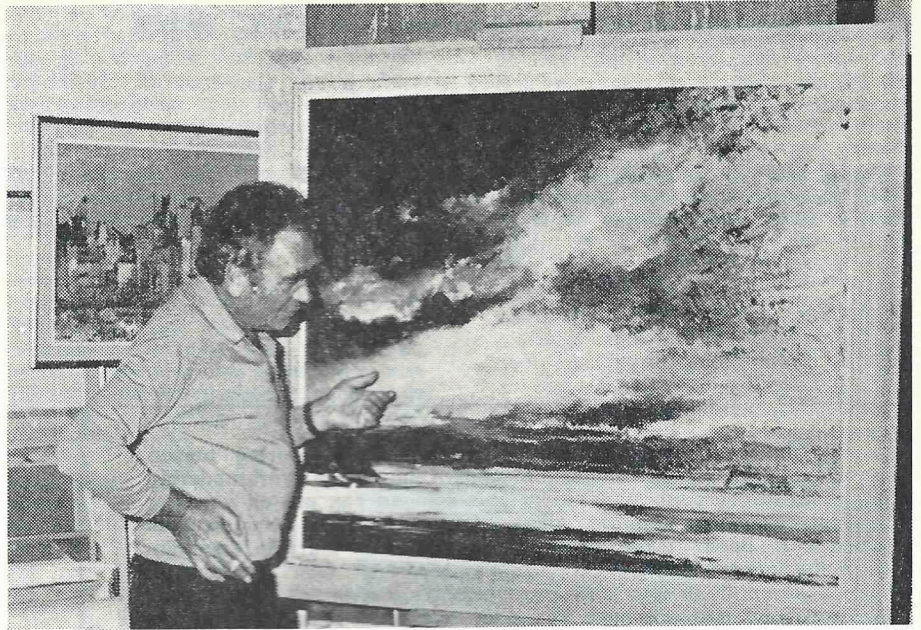

Binnenloeren bij Paul Permeke te Westkapelle

De kunstenaar in zijn atelier die voor ons zo ruim, en voor hem zo klein leek.

Hij woonde er rustig en stil... Grachten, riethagen, velden en in de verte een stukje Knoks duin en sparrebos, maar moderne dino's, mustangs en jaguars hebben ook hem gevonden. Oorspronkelijk lag de villa van Paul Permeke aan het end van een erbarmelijke weg die een waarborg was voor rust en privacy. Nu stuurt men er bij middel van de befaamde Belgische «omleiding» zoekende en snorrende automobilisten voorbij. De villa is nog mooi, het uitzicht is nog even strelend, maar wie is volmaakt tevreden...

Wij troffen de kunstenaar in zijn atelier, zo als wij hem ons hadden voorgesteld: geen drukte, maar kalm en bezadigd. Leven en laten leven. Als Paul Permeke over zijn jeugd jaren vertelt, dan zien we een jochie met vuile vingertjes graaien, katten en meisjes plagen, doch zonder grote artistieke aspiraties, ook al zat hij op de right place en in de schaduw van een vader die het weten kon. Die het zo goed wist dat hij het even kort kon zeggen: «Jongen, laat je nooit opsluiten in groepen of scholen. Wees jezelf en vertel wat je te vertellen hebt op de wijze die je lief is». Verder werd er in het gezin Permeke weinig over kunst gesproken of gediskuteerd. 's Avonds mocht men meegaan naar de werkplaats om eens te kijken hoe het stond met het werk, want in de familie was kunst werken en werken kunst. Constant Permeke heeft zijn zoon weinig of niet beïnvloed. Hij beperkte er zich toe, hier en daar een likje verf bij te smeren, om er de effect van de finishing touch aan te geven. Uit deze beginperiode heeft de kunstenaar ooit nog een werk kunnen redden, dat ei zo na met een vriend naar Amerika was gereisd om ginder verkocht te worden, maar waar men gelukkig niet in slaagde. Het is fijn even te kunnen rondwalen in het Westkapelse atelier, waar men de ontwikkeling van Permeke kan volgen doorheen al zijn werken. Daar de vlamming Permeke de Engelse nationaliteit heeft, werd hij onder de oorlogsjaren naar Duitsland geïnterneerd. Een enkel schilderij met wat teveel rode tonen, was genoeg om hem te toetsen op kommunistische ideeën...

Na de bevrijding brak een tijd van zwerven en zoeken aan. Portugal, Spanje, Italië en Zuid-Frankrijk toonden hem hun felle kleuren, genoeg om af en toe de inniger tonen van de Vlaamse Noordzeekust op te zoeken.

Uit deze periode dateren zijn landschappen met fijne kleurschakeringen waar we met moeite de hedendaagse stijl en visie van Paul Permeke in terug vinden. Permeke kende ook de voor iedere kunstenaar nodige (beweert men) sombere periode, die katharsis, hoewel we menen, dat het zonder dat ook wel zou gaan. De tijd waar hij spot met het leven, waar niets hem nog van waarde is, dan een kleine clan van trouwen vrienden, zeldzame eenzame zielen zo als hij zelf op dit ogenblik. Hiervan getuigen: «De bruiloft van de clown», «Satirisch Bruiloftsmaal», «Eenzame straat», (met een prullebak vol doodshoofden). Normale gang: Permeke wist zich te hervatten en vindt het leven weer waard geleefd te worden. Met een nog sterkere geestdrift werd weer naar het palet gegrepen. Uit deze periode kunnen we nu een hele reeks werken bewonderen, gesproken uit liefde voor de zee en het platteland. Doeken met een fel kleurenspeel wat ons bij een zo uiterlijk kalm mens mag verwonderen, en wat een innerlijke bruisend temperament verraadt, een temperament dat zijn uitlaat vindt in deze releverende werken. Wanneer deze kunstenaar beweert dat elke mens in zich een grote brok egoïsme draagt, dan zijn wij toch geneigd om deze kategorieke uitspraak te milderen, omdat Permeke juist door zijn creativiteitsdrang de gemeenschap een rijke bron van schoonheidsgenieten en -beleven schenkt in de vorm van zijn meesterlijke scheppingen.

Het is stil geworden bij Paul Permeke, de kunstenaar van bij ons, rust en kalmte zijn nu de weldadigheid waarin het goed is te werken, opdat anderen door de werken van de meester die rust zouden kunnen vinden die wij in de tijd van gerucht en oorverdovend geraas zo missen.

Johan BALLEGEER